

Brüssel, 18. jaanuar 2018

TEADE SIDUSRÜHMADALE

ÜHENDKUNINGRIIGI VÄLJAASTUMINE ELI JA ELI ÕIGUSNORMID RIIGIHANGETE VALDKONNAS

Ühendkuningriik esitas 29. märtsil 2017 Euroopa Liidu lepingu artikli 50 kohase teate oma kavatsuse kohta liidust välja astuda. See tähendab, et kui ratifitseeritud väljaastumislepingus¹ ei kehtestata muud kuupäeva, lõpetatakse kõigi liidu esmaste ja teiseste õigusaktide kohaldamine Ühendkuningriigi suhtes 30. märtsil 2019 kell 00.00 Kesk-Euroopa aja järgi („väljaastumise kuupäev“)². Sel hetkel saab Ühendkuningriigist „kolmas riik“³.

Väljaastumiseks valmistumine on lisaks liidule ja liikmesriikide ametiasutustele oluline ka eraõiguslike isikute jaoks.

Pidades silmas ebamääraast olukorda, eelkõige seoses võimaliku väljaastumislepingu sisuga, tuletatakse ettevõtjatele meelde õiguslike tagajärgi, millega nad peavad arvestama, kui Ühendkuningriigist saab kolmas riik⁴.

Kui võimalikus väljaastumislepingus sisalduda võivas üleminekukorras ei lepita kokku teisiti, ei kohaldata alates väljaastumise kuupäevast enam Ühendkuningriigi suhtes liidu õigusnorme riigihangete valdkonnas⁵. Sellel on alates väljaastumiskuupäevast liidu liikmesriikide ametiasutuste algatatud riigihankemenetlustele eelkõige järgmised tagajärjed.

¹ Läbirääkimised Ühendkuningriigiga väljaastumislepingu sõlmimiseks on praegu käimas.

² Lisaks võib Euroopa Ülemkogu kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 50 lõikega 3 otsustada ühehäälselt kokkuleppel Ühendkuningriigiga, et aluslepingute kohaldamine lõpetatakse hilisemal kuupäeval.

³ Kolmas riik on riik, mis ei ole ELi liige.

⁴ Selliste riigihangete puhul, mis on väljaastumise kuupäeval käimas, püüab EL leppida Ühendkuningriigiga väljaastumislepingus kokku kohaldatavates lahendustes. Peamised põhimõtted, millele tugineb ELi seisukoht pooleliolevate riigihankemenetluste valdkonnas, on avaldatud sellel veebisaidil: https://ec.europa.eu/commission/publications/position-paper-going-public-procurement-procedures_et.

⁵ Lõpetatakse kõigi ELi riigihankeõigusest tulenevate tagatiste kohaldamine nende ettevõtjate suhtes, kes on huvitatud Ühendkuningriigi riigihankemenetlustest või osalevad nendes. ELi riigihankeõigustiku leiab järgmiselt aadressilt: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/public_procurement.pdf.

- Ühendkuningriigi ettevõtjatele antakse samasugune staatus nagu kõigile teistele ettevõtjatele, kes asuvad kolmandas riigis, kellega EL ei ole sõlminud kokkulepet ELi hanketuru avamiseks⁶. Seetõttu kohaldatakse nende suhtes samu eeskirju nagu iga kolmanda riigi pakkuja suhtes.
- Direktiivi 2014/25/EL (milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid)⁷ artiklis 85 on sätestatud, et ELis esitatud pakkumused, mis hõlmavad tooteid kolmandatest riikidest, millega liit ei ole sõlminud kokkulepet, mis tagaks ELi ettevõtjatele võrreldava ja tõhusa juurdepääsu nende kolmandate riikide turgudele, võib tagasi lükata, kui sellistest kolmandatest riikidest pärit toodete osakaal ületab 50% pakkumuses sisalduvate toodete kogumaksumusest. Isegi juhul, kui selliseid pakkumisi ei lükata tagasi, ei saa lepingut sõlmida, kui on esitatud samaväärseid pakkumusi, mille puhul jääb kolmandatest riikidest pärit toodete osakaal alla 50%. Seepärast võidakse sellised ELi hangete pakkumused, mille puhul ületab Ühendkuningriigist ja muudest kolmandatest riikidest pärit toodete osakaal 50%, tagasi lükata või lepingu sõlmimata jätta.
- Nagu on selgitatud direktiivi 2009/81/EÜ (mis käsitleb kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate hankelepingutega seonduvaid menetlusi)⁸ põhjenduses 18, jääb kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ELi liikmesriikidele pädevus otsustada, kas nende avaliku sektori hankija võib lubada kolmandatest riikidest pärit ettevõtjatel osaleda kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas riigihankemenetlustes või mitte. Seepärast võib Ühendkuningriigi ettevõtjad ELi kaitse- ja julgeolekualastest lepingutest välja jätta.
- Lisaks sellele on direktiivi 2009/81/EÜ artiklis 22 sätestatud, et liikmesriigid tunnustavad julgeolekusertifikaate, mida nad peavad võrdväärseks nende siseriikliku õiguse kohaste sertifikaatidega. Kuna Ühendkuningriik ei ole alates väljaastumise kuupäevast enam liidu liige, ei ole ELi liikmesriigid enam kohustatud tunnustama Ühendkuningriigis asuva ettevõtja julgeolekusertifikaate, isegi kui nad peavad neid võrdväärseks nende siseriikliku õiguse kohaste sertifikaatidega. Selle tulemusena võidakse välja jätta ettevõtjad, kes kasutavad ELi kaitse- ja julgeolekualastes riigihankemenetlustes Ühendkuningriigi julgeolekusertifikaati.

Komisjoni veebilehelt (https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_et) leiab üldist teavet ELi riigihankemenetluste kohta. Vajaduse korral lisatakse veebilehele täiendavat teavet.

Euroopa Komisjon
siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektooraat

⁶ See ei piira Ühendkuningriigi võimalikku tulevast ühinemist riigihangete lepinguga.

⁷ ELT L 94, 28.3.2014, lk 243.

⁸ ELT L 216, 20.8.2009, lk 76.